

στην Κεφαλονιά, όπως έγγραφη, ο Έρωτόκριτος λέγεται Άρετόκριτος.

Γιὰ τὴν Ἄρετούσα ὅμως δὲν ἐπιμένομε καὶ τόσο. Ἄλλὰ ὁ Ἐρωτόκριτος εἶναι δίχως ἄλλο Ρωτόκριτος.

Σὲ ἄλλο φύλλο τοῦ «Νουμά» θὰ γράψωμε γιὰ ποιήματα, παραμύθια καὶ Ἀνέκδοτα μὲ Αἰνίγματα καὶ Ρωτήματα.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Α. ΓΙΑΜΠΛΟΝΟΦΣΚΥ΄

ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

Ὁ Γιαμπλονόφσκυ εἶναι ἀπὸ τοὺς καλοὺς συγχρόνους συγγραφεῖς τῆς Ρωσίας. Τὰ διηγήματά του σκορπισμένα γὰρ διάφορα λογοτεχνικὰ ρούσικα περιοδικὰ διαβάζονται σ' εὐχαρίστησιν. Τὸ παρακάτω διήγημα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μάλ' ἄλλοι του καὶ ἔχει βραβεφτεῖ στὸ Γογγέλιο διαγωνισμὸ τῆς Μόσχας. Πρώτη φορὰ δημοσιεύεται ἔργον του στὴ γλώσσα μας. Ὁ τίτλος του Ρούσικα εἶναι: «Βεσνόγιου», δηλ. «Τὴν ἀνοιξή».

Ἡ καινούργια φυλακὴ εἶταν ἔξω ἀπ' τὴν πόλιν στὸν κάμπο. Τὴν ἀνοιξὴ οἱ φυλακισμένοι ἀκούγαν τοὺς γειτονικούς τους χωριάτες, πῶς ὀδηγοῦσαν τὰ βαρυνκίσητα τεμπέλικα βόδια τους καὶ ὀργώνανε τὴ γῆ. Μπροστὰ στοὺς τοίχους τῆς φυλακῆς ξεπλωνόταν μιά ἔκτασι παρμένη κοκκινογοῦλια ὅπου δουλεύανε καὶ τραγουδοῦσαν ἀπὸ αἰγὴ σ' αἰγὴ, σὰν τὰ πουλάκια χαχόλες χωριατοπούλες. Τραγουδοῦσαν γιὰτὶ παντοῦ εἶταν ἀνοιξή, γιὰτὶ στὸ γαλάζιον οὐρανὸν γελοῦσε ὁ ἥλιος, καὶ τὰ ἔρακι τὶς φιλοῦσε στὰ λιοκαμμένα καὶ ὄλο τὰ μάγουλά τους. Οἱ κρουσταλένιες φωνὲς τῶν κοριτσιῶν περνοῦσαν τοὺς τοίχους τῆς αἰλῆς τῆς φυλακῆς καὶ τὸ τραγοῦδι, σὰ γλάρος κολιμποῦσε στὸν αἴερα καὶ στηθοτυπιόταν στοὺς τοίχους τῆς. Τὰ τραγοῦδια τὰκούγανε οἱ φυλακισμένοι ἀπὸ μέσα καὶ λέγανε γιὰ τὰ μέρη τους, γιὰ τὶς γυναῖκες τους, γιὰ τὶς ἀγαπητικὲς τους.

Κανεὶς ὅμως δὲν ἔλεγε γι' αὐτὲς λόγο καλὸ. Ὅλοι εἰς βρίζανε, μὲ πρόστυχα λόγια, μὲ βρισιὲς τῆς φυλακῆς. Ἄλλ' αὐτὸ τοὺς εὐχαριστοῦσε καὶ θέλανε νὰ τὶς βρίζουνε πὸ πολὺ καὶ πὸ ἀσχημα ἀκόμα, γιὰτὶ πίσω ἀπ' τὶς βρισιὲς τους σὰν πεινασμένο θεριὸν πίσω ἀπ' τοὺς θάμνους, κρυβότανε ἓνας φλογερός ἡδονικός πόθος, πόθος ἀτέλειωτος, πὸν ἔχουν οἱ φυλακισμένοι, πὸν ἔξαντλεῖ καὶ πὸν μπορεῖ νὰ κάψει καὶ τοὺς τοίχους τῆς φυλακῆς.

Ὁ πόθος αὐτὸς ἐρχόταν ἀπ' ἔξω, ἀπὸ τὴ λευτεριά, ὅπου μέσα ἀπ' τὶς μυρουδιὲς τῶν λουλουδιῶν, εἶταν ξεπλωμένη στὸν ἥλιον ἢ πρᾶσινον στέπη, ὅπου θροοῦσαν τάνοιγμένα πιά δέντρα τοῦ δάσους καὶ ὅπου κάθε μέρα, κάθε στιγμὴ γενόταν τὸ μεγάλο γαμήλιον πανηγύρι τῆς γῆς. Ἐκεῖ ἔξω, στὴ λευτεριά, τὰ φεγγάρι ἔλαμπε ὄλωσ διόλου ἀλλοιώτικα καὶ διηγόταν στοὺς ἀνθρώπους μυστικὰ παραμύθια τῆς ἀγάπης. Ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὴ λευτεριά, ἀκούονταν τὰ μυστικὰ θροῦσματα τῆς νύχτας, ὅπου ὁ λεύτερος ἀντρας φιλοῦσε καὶ ἔπαιρνε στὴν ἀγκαλιὰ του τὶς λεύτερες γυναῖκες.

Κι' ὅσο πὸ ζωνηρὰ ἔφταναν, στὰ κελιά τῆς φυλακῆς, τὰ τραγοῦδια τῶν κοριτσιῶν, τόσο μὲ πὸ μεγάλη λαχτάρια καὶ περισσότερη τυράννια τὰκούγανε οἱ κατάδικοι.

Μ' ὄλο τους τὸ κορμὶ ἀκούγανε τὰ λεύτερα παρθενικὰ τραγοῦδια καὶ μῦλο τους τὸ κορμὶ νοῦθανε τὴ δύναμιν τῆς γυναίκας ἀπάνω τους. Κανένας τους δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὰ κορίτσια πὸν τραγουδοῦσαν, μὰ οἱ τυφρὲς φωνὲς τους μπαίνανε στὰ βάθια τῆς καρδιᾶς τους, σὰν ἀνοιξιάτικη τοῦ κάμπου μυρουδιά καὶ ζωντανεύανε στὴ μνήμη τους μιά γνωστὴν εἰκόνα, τὴν εἰκόνα τῆς γυναίκας. Ἡ ἀξιοκαταφρόνητη, ἡ χαριτωμένη, ἡ παραλυμένη, ἡ ἀγαπημένη, ἡ καταραμένη γυναῖκα, πέρασε τοὺς τοίχους τῆς φυλακῆς, γέμισε μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς ὄλα τὰ στενόχωρα κελιά καὶ σὰ βασίλισσα ἀνάμεσα σὲ σκλάβους, ἐβεβαίωσε τὴν ἀναπόφευγὴ αἰώνια δύναμιν τῆς.

Καὶ οἱ σκλάβοι τὴ βρίζανε μὲ βρισιὲς πρόστυχες, βρισιὲς τῆς φυλακῆς.

Ἄμα βασιλευε ὁ ἥλιος πιά, καὶ ἡ φυλακὴ σιγὰ σιγὰ χανόταν μέσα στὴν καταχνιά τῆς νύχτας, οἱ βρισιὲς παύανε μόνες τους, καὶ στὸ μέρος τους, σὰν κλέφτης μὲ τὸ σπλιέτο στὸ χέρι, σιγανὰ προχωροῦσε ἡ ζῆλια, ἡ ὀμὴ ζῆλια τῶν φυλακισμένων. Σφιγγοντας τὰ δόντια τους οἱ κατάδικοι μὲ τὰ θολωμένα ἀπ' τὸ θυμὸ μάτια τους, κοιτάζανε πολλὴν ὥρα ἀπ' τὰ παράθυρα μακριὰ ἔξω, καὶ σὰν κακὰ πουλιὰ πετοῦσαν ἀπ' ἐμπρὸς τους τὰ φάσματα τῶν γυναικῶν πὸν τοὺς φανήκαν ἄπιστες.

Κι' ὅσο πὸ ὄμορφες εἶταν οἱ ἀνοιξιάτικες νύχτες, τόσο πὸ βραμερὰ εἶταν τὰ ζηλιάρικα φάσματα. Κι' ὅσο πὸ ἀψηλὰ ὑψονόταν τὸ νεκρὸ γλοιο πρόσωπον τοῦ φεγγαριοῦ, τόσο πὸ πολὺ τοὺς βασάνιζε ὁ βραχνᾶς τῆς μακριᾶς νύχτας στὴ φυλακὴ.

Ἐκεῖ, ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρον, οἱ φυλακισμένοι ὄνειρευόταν τὴν εὐτυχία.

Ἡ εὐτυχία αὐτὴ μιά φορὰ εἶταν δικὴ τους καὶ τοὺς τὴν ἔκλεψαν.

Τὰ φιλιά καὶ αὐτὰ τὰ γυναικεῖα σώματα ἀνήκαν σὲ κείνους. Ἄλλὰ πόσος καιρὸς πέρασε ἀπὸ τότες! Αὐτὸ εἶταν στὶς χρυσοὲς ἐκεῖνες μέρες τῆς λευτεριᾶς. . . Καὶ τώρα γύρω στὴ φυλακὴ, τὰ πρᾶσινα λειβάδια τὰ σκεπάζει ἡ καταχνιά τῆς νύχτας, πὸν φαίνεται πότε-πότε σὰ νὰ παίρνει σχῆμα γυναίκας καὶ μάλιστα ἀκούεται τὸ πρόστυχο γέλιον τῆς. Καὶ τόσο ζωνηρὰ βουίζει στ' αὐτὰ τὸ ἀδιάντροπον αὐτὸ γέλιον τῆς ἀπιστίας, πὸν σοῦ κόβεται ἡ ἀνάσα ἀπ' τὴν ὀργὴ τῆς ζῆλιας.

Π

Τὶς πληχτικὲς φεγγαροβραδιὲς οἱ φυλακισμένοι ζηλεύανε καὶ τὶς γυναῖκες, πὸν τυρανιοῦνταν μαζί τους στὰ ἴδια κάτεργα. Ζηλεύανε καὶ τὶς νέες καὶ τὶς γριέες, γιὰτὶ μέσα σαυτὴ τὴ ζῆλια κρυβόταν δάκρυα ὀργῆς γιὰ τὴ μονότονον σκλαβιά καὶ ἀκούγόταν ἡ φωνὴ τοῦ κορμιοῦ πὸν ἐπαναστατοῦσε.

Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὄλες, οἱ φυλακισμένοι, ζηλεύανε τὴν ἡρωίδα τῆς φυλακῆς τους, κάποια ὄμορφοκαμωμένη καὶ ἀγνωστὴ σὲ ὄλους κόρη μὲ χρυσόξανθα μαλλιά. Ἐτανε νέα καὶ ὄμορφη καὶ ἡ φαντασία τῶν φυλακισμένων τῆς ἐπλεξε ὄλακερους θρούλλους. Καὶ μέσα σαυτοὺς τοὺς θρούλλους εἶταν κρυμμένη τόσο ἐνθουσιασμός, τόσο προστυχιά, τόσο λατρεία, ὅσο μπορεῖ νὰ φανταστεῖ ἓνας κόσμος φρενιασμένος στὴ φυλακὴ, πὸν δὲν ἔχει ἰδέα ἀπὸ ἄλλες γυναῖκες ἔξω ἀπὸ τὶς πρόστυχες.

Κανένας δὲ γνώριζε ἀπὸ πὸν ἔφεραν τὴν κόρη αὐτὴ καὶ γιὰτὶ τῆς στέρησαν τὴ λευτεριά τῆς. Ὅλοι ὅμως

ξέρανε πώς εκείνη αγαπούσε έναν από τους καταδικούς, πώς τού είτανε πιστή και μάλιστα πώς βλέπον-
τουσαν συχνά. Κι' όλοι τή ζηλεύανε. "Όταν πηγαίνανε
στο λουτρό τής φυλακής τις κατάδικες, όλοι οι άντρες
τρέχανε στα καφασωτά παραθύρια και σά λυσσασμέ-
νοι καρφώνανε τὰ βλέμματά τους πάνω στην κόρη με
τή χρυσόξανθη πλεξούδα, που τήν ξεχώριζαν ανάμεσα
ἀπ' όλες τις άλλες. Αὐτή τήν ώρα τού λουτροῦ όλοι
ξετρελλαινόντανε. Σά θύελα ἔβγαιναν ἀπ' τὰ παρά-
θυρα οι ξαγριομένες βρισιές τους και σά σφύριγμα
του ἄγέρα ἀκούγονταν στη φυλακή οι τρομερές κα-
κοῦργες σφυριγματιές τους, σφυριγματιές του μεγα-
λου δρομιου, των σκοτεινῶν νυχτῶν και των παραμυ-
θέντων λαγκαδιῶν. Εἶταν σά να πέθαινε ένα μεγάλο
λύσσασμένο ἀπ' τήν ἡδονή θεριό, πίσω ἀπ' τὸ σιδε-
ρένιο καράσι του παραθυριου. Και οι μισές ἀπ' αὐτές
τις σφυριγματιές, εἶταν μόνο για κείνη, για τήν κόρη
με τὰ χρυσόξανθα μαλλιά. Τήν ξεχώριζαν ἀπό μέσα
ἀπ' όλο τὸ πλῆθος και τής ρίχνανε κατακέφαλα πρόσ-
τιχα και βρωμερά λόγια. Κ' εκείνη ἔβράδιζε στην αὐλή
με τις συντροφισσές της, περήφανα κι' ἀδιάφορα.
"Ἐνοιωθε τὸ θεριό που εἶταν πίσω ἀπ' τὸ καράσι, ἔ-
νοιωθε τὸ πλῆθος αὐτὸ των λυσσασμένων, δυνατῶν ἀν-
τρικίων κορμιῶν και ἤξερε τή δύναμη που εἶχε ἀπάνω
τους. "Ἄλλ' αγαπούσε και για τούτο περιφρονούσε και
κίκιζε τὸ ἰδρωμένο και ἀναμμένο θεριό, πίσω ἀπ' τὸ
καράσι. "Ο περήφανος θυμός της ἀναθε στο πρόσωπο
της, σά σήκωνε τὸ κεφάλι της και με ἀπάθεια, σά με-
γάλη κυρία, ἔβλεπε στα παραθύρια των ἀντρῶν, ἀπ'
όπου ξακολουθοῦσαν να βγαίνουν οι κακοῦργες σφυ-
ριγματιές και χυνόταν ἡ βρωμερή βρισιά των φυλακι-
σμένων.

Με τήν ἴδια ζηλιάρικη κι' ἔχτρικη ὀργή ἔβλεπαν οι
φυλακισμένοι και κείνον που εἶταν ὁ διαλεκτός τής
καρδιάς τής ἡρωίδας τους, και δέν μπορούσαν να τὸν
χωνέψουν. Τόνη μισούσαν για τήν εὐτυχία του, δέν
μπορούσαν όμως να τὸν ἐκδικηθοῦν, γιατί κείνος εἶτανε
σέ χωριστὸ κελὶ ὀλομόναχος, ξένος για όλους τους ἄλ-
λους. Κανείς δέν τὸν εἶξερε ποιός εἶταν.

Ἀκούγανε μόνο τὰ τραγούδια του και ξέρανε τή
φρονή του τήν παιδιάρικη και τρυφερή, που ἔμοιαζε σάν
ἀγὸς μακρυνουῦ βουνήσιου χεμάρρου.

Τραγουδοῦσε για κείνην και μόνο, και κάθε βράδυ
ἐκείνη ἀνοίγε τὸ παράθυρι της για νὰ φέρει να μπῆ
τὸ τραγούδι του και μαζί μ' αὐτὸ να μπῆ μέσα και ἡ
καρδιά του, να σμίξει και να φιληθεῖ με τή δική της.

Τὰ παραθύρια τους εἶταν ἀντικρυστά, γιατί κι' ἐ-
κείνη εἶταν σέ μοναχικὸ κελί. Και μόνο ἔξη ὀργιές
ἀπόσταση τής αὐλῆς τούς χώριζε για πολλά χρόνια.

Κλαίγανε, ἄλλα ποτὲ τὰ δάκρυά τους δὲ σμίξανε.
Ἐβλεπαν ὁ ένας τὸν ἄλλον κατάματα, ἄλλα ποτὲ δὲ
σμίξανε τὰ χεῖλια τους, ποτὲ δὲ σφίξανε τὰ χέρια
τους.

"Ἐξη ὀργιές ἀπόσταση τής αὐλῆς εἶταν ἀνάμεσά
τους σάν ἄβυσσος. "Ἐξη ὀργιές!...

Κι' ἐκεῖ πίσω ἀπ' τούς τοίχους, ἔμεινε ἡ περασμένη
τους εὐτυχία, ἡ ἀξέχαστη, ἡ φλογερή, ἡ φωτεινή...

Σάν πυρκαγιά ἀναθε στη θύμησή τους αὐτὴ ἡ πε-
ρασμένη εὐτυχία τους και σάν χρυσὸ κουδάρι κλωστή
ξετυλίγονταν οι φλογερές σκέψεις...

Τώρα όμως ἀνάμεσά τους ἔαπλωνόταν ἡ μονότονη
αὐλὴ και κάθε βῆμα τους ἀκολουθοῦσε ἡ ζήλια των

συναδέλφων τους. Τήν ἀγάπη τους δέν τή φύλαγαν
στρατιῶτες, οὔτε φρουροί, ἄλλα τή φύλαγε ἡ ἑκατό-
φθαλμη φυλακή, ἡ φαρμακωμένη με τὸ φαρμάκι τής
ἀγαμῆς σιλαβιάς.

III

Ἀπὸ πολλήν ὥρα ἀκουστήκανε τὰ βραδυνὰ συνθη-
ματα των φυλακίων, κι' ἀπὸ πολλήν ὥρα ἀνέθηκε στο
θεὸ ἡ ποικιλόφωνη προσευχὴ των φυλακισμένων, τὸ
«Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...»

"Ἀρχιζε να σκοτεινιάζει και ταστέρια τρεμουλιάζαν
στον οὐρανό. Πίσω ἀπ' τὸ δάσος φάνηκε τὸ φεγγάρι
μεγάλο και στους τοίχους των φυλακίων φάνηκαν λα-
φριές σκιές. "Ολόγυρα παντοῦ βασίλευε ἀνοιξιὰτικη
σιγαλιά. Στὰ λειβάδια πάφανε οι δουλειές κι' ἀκουγό-
ταν πότε-πότε μόνο τὸ μακρυνὸ ἀλύχτισμα των σκυ-
λων του χωριου και κάπου-κάπου τασέρικι ἔπαιρνε στα
ἴτερα τὸν ἕνα κομμάτι κοριτσιότικου τραγουδιου και
τὸ πήγαινε μακρυνά. Τόφερνε ἴσαμε τις πόρτες τής
φυλακῆς και τᾶφινε.

Σιγά-σιγά σβύνουν τὰ μοναχικά κίτρινα φῶτα στα
παραθύρια. Ἡ φυλακή κοιμάται. Και πάλι ἔρχεται ἀπὸ
πάνω της ὁ ἐπιάλτης τής πληχτικῆς κι' ἀτέλειωτης νύ-
χτας.

Μόνο στη μεγάλη σάλα δέν κοινοῦνται.

Μαζώχτηκαν πολλοὶ κατάδικοι στο σκοτεινιασμένο
ἀνοιχτὸ παράθυρο κι' ἀχόρταγα βλέπουν πὸς ἀντικρῦ,
ένα πάτομα παραπάνω, φωτίζεται ἀπ' τὸ φεγγάρι ἐ-
κείνο τὸ ἱερὸ παράθυρο, όπου κάθεται ἐκείνη, ἡ κόρη
με τὰ χρυσόξανθα μαλλιά.

Τὸ παράθυρο αὐτὸ τούς τυραννοῦσε όλους. Δεύτερη
νύχτα τὸ παραφυλάνε, δεύτερη νύχτα τόσο πλῆθος ἡλι-
κωμένων ἀντρῶν στέκεται σά μαγεμένο, για να δει
πὸς αγαποῦνται, για νὰ κούση τὰ λόγια τής ἀγάπης
τους. Τήν πρώτη νύχτα τὸ παράθυρο δέν ἀνοίξε κι' οι
φυλακισμένοι δέν ἄκουσαν πὸς ἐκείνη μιλεῖ με τὸν
ἀγαπημένο της. Γι' αὐτὸ τόρα όλοι παραφυλάνε κι'
ἐλπίζουν. Ἀπὸ τὸ πρωὶ στην κάμαρή της ἀκούγονταν
τὸ τραγούδι της και ἡ ζηλιάρια καρδιά των φυλακι-
σμένων ἔνοιωσε πὸς μέσα σ' αὐτὸ τὸ τραγούδι σπαρ-
ταροῦσε ἡ ἀγάπη. Τὸ τραγούδι αὐτὸ ἀκόμα βοῦζει
σταυτιὰ των φυλακισμένων και περιμένουν...

Δὲ μιλοῦν.. "Ὡς και τήν ἀνάσα τους δέν παίρνουν.
Και φαίνεται σάν όλο αὐτὸ τὸ πλῆθος των δυνατῶν
ἀντρικίων κορμιῶν να χύθηκε σέ ένα σῶμα, με ένα
πρόσωπο ἰδρωμένο, φουσκωμένο και ἄγριο, με δυὸ μά-
τια ἀστραφτερά κι' ἀχόρταγα και με μιὰν ἀνάσα θερ-
μῆ, ἀνάσα δυνατή, βιαστικῆ... Βλέπουν και περιμέ-
νουν.

Τὸ φεγγάρι ἀνέθηκε πὸ ἀψηλά κι' ἔσβυσε όλα τὰ
στρα τοῦρανοῦ. Ἡ νύχτα βασίλευε, οι σκιές γένηκαν
πὸ σκοτεινές και πὸ κόντες και μιὰ ὀλνερκη σιγαλιά
σκέπασε τὰ χωράφια. Μονάχα τὸ λίγο αἰσθητὸ, λεπτὸ
ἀερίκι ἔραζε πότε πότε στα φτερά του κἄνα κομμάτι
παρθενικοῦ τραγουδιου και τόφερνε μόνο ἴσαμε τις
πόρτες τής φυλακῆς, σάν να τοῦλειπε ἡ δύναμη να τὸ
πέρασει πάνω ἀπ' τούς τοίχους της. Σ' όλα τὰ κελιά
σβύσανε πᾶ και τὰ τελευταία φῶτα κι' ὁ ὕπνος βασι-
λευε παντοῦ. Τὸ ἀνεγγιχτο όμως παράθυρι τής ξαν-
θθαμῆλης κόρης όλο φωτίζεται ἀπὸ τὸ φῶς του φεγ-
γαριου κι' όλο τὸ παραφυλάγει τὸ μαλλιαριό, φωντα-

μένο πολυκέφαλο θεριό πίσω από το παραθύρι της μεγάλης σάλας.

Σιγά και με βάσανο περνούσαν οι στιγμές της αγωνίας τους. Τά ιδρωμένα κορμιά, πίσω απ' το παράθυρο, γίνηκαν ένας σωρός. Άνάβουν τα λάιμαργα μάτια τους και στά στήθια τους χτυπάει μια γενική ζηλιάριχη καρδιά.

Μιά νά, ξάφνου σταμάτησε το καρδιοχτύπι και μονομιάς κόπηκε ή σφυριχτικά ανάσα όλωνών. Τά καινούμενα κορμιά τους τάπιασαν τρεμούλες και τά μάτια τους σαν μακροά πυρωμένα κάρφια, καρφωθήκανε στο παρθενικό παραθύρι, που άνοιξε επιτέλους σιγά-σιγά και φάνηκε δλώκερη, σαν άγαλμα χυμένο απ' άσημι, ή μορφή τ. ή κορτσιού.

Όλόασπρη, περχυμένη με τό δυνατό φώς του φεγγαριού, στεκόταν και ξέπλεκε τη χροσή πλεξούδα της, σαν νάθελε νά σκεπάσει με τά μαλλιά της τη φτώχεια της φορεσιάς της φυλακής. Κι' όταν τά χουσωμένα κώματα των μαλλιών της χύθηκαν πάνω σ' όλο της τό κορμί κι' έσκυψε πάνω στά γόνατά της, πέρασε ανάμεσ' απ' τά κάγκελα τά χλωμά χέρια της, τάσφιξε δυνατά και είπε:

«Χαίρε, άγάπη μου!..»

Κι' άμέσως απ' τάντακρυνό παράθυρο άκούστηκε ή φωνή του άγαπημένου της:

Χαίρε!..

Άλλά τόση κρυφή λύπη, τόση βαθειά στενοχώρια φαινόταν μέσα στη φωνή του, που ή κόρη σύσσωμη αγάλιασε τό σιδερένιο καφάσι, σά νάθελε νά πηδήσει άντικρυ σέ κείνον, νά τότε φιλήσει και νά τον παρηγορήσει.

Πάλι χουσέ μου... πάλι στενοχωριέσαι;

Πάλι, πάλι μικρούλα μου...

Δέν πρέπει... Δέν πρέπει μονάκριθέ μου...

Πεντακόσες νύχτες είναι που πέρασα χωρίς έσένα. Πεντακόσες νύχτες σέ βλέπω και σου μιλώ ανάμεσ' απ' αυτό τό καφάσι και πεντακόσες νύχτες μάς χωρίζει αυτή ή τρισκατάρατη αϊλή...

Άφισέ τα, άγαπημέ μου... Μήν τά λές...

Άν μπορώ, δέν έχω πιά δύναμη... Κάλλιο ό θάνατος!..

Άχ, μήν τό λές... Κοίταξε τί ώραία νυχτιά είναι, πόσα ζωρά μάς φωτίζει τό φεγγαράκι...

Δέν υποσώ... Έτσι τόσο χαριτωμένη τόσο καλή, σαν τη βασίλισσα των παραμυθιών... Τά μαλλιά σου, σαν χουσαφι γλιστρούν στους ώμους σου...

Θυμάσαι πώς τά φιλούσες αυτά τά μαλλιά, πώς έγω μ' αυτά σκέπαζα τό κεφάλι σου;...

Ναί τό θυμοῦμαι, όλα τά θυμοῦμαι και γι' αυτό δέ θέλω νά ζω...

Άχ, χουσε μου, μή... Μήν τά λές αυτά!... Κοίτα έγω σέ φιλώ.

Κι' ή κόρη κίλησε τό πρόσωπό της στά κάγκελα και φαινόταν πώς κλείσανε τά μάτια της και πώς έπλωνε τά χείλια της προς τον άγαπημένο της... Και τόσον ώραίο, τόσο λεπτό ήταν τό πρόσωπό της, που τό θεριό που ήταν πίσω απ' τό παράθυρο της σάλας της φυλακής άναστενάξε. Ένα ζεστό κῆμα άνατριχίλας πέρασε όλο τό κορμί του και μπήκε μέσα στά στήθια του και σούβλιζε την καρδιά του, και πονούσε απ' αυτές τις φουροτουνασμένες, τις σουβλερές σαν βελόνες καρδιακές άνατριχίλες.

Κι' ή κόρη όλοένα άπλωνε τά χείλια της προς τον άγαπημένο της κι' όλο τουστελνε τά φιλιά της.

Άγάπη μου, φίλησέ με χείραφέ με...

Κι' έτσι τραβιόταν ό ένας προς τον άλλον από μέσα από τά σιδερένια καφάσια τους.

Κι' ανάμεσό τους σαν άβυσσο άπλώνονταν ή βαθειά και σκοτεινή αϊλή, όπου βασίλευε σιγαλιά και ύπνος, και τούς έβλεπε σαν μεγάλος άνοιχτός καταπιόνας στραμένος προς τό Θεό.

Άγαπημέ μου, φίλησέ με, ακόμα, ακόμα φίλησέ με!... Θυμάσαι πώς με φιλούσες πριν;...

Τό χλωμό πρόσωπο της κόρης μπροστά στο φεγγάρι με τά κλειστά μάτια της φαινόταν ώραίοτατο, παραμυθένιο. Κι' ή εδνυχία, και τό χάδι, και τό πάθος γλιστρούσανε άπάνω του σαν ήσσοι και φαινόταν πόσο άχόρταγα άκουγε τά φλογερά λόγια του άγαπημένου της.

Θυμάσαι, περιστερούλα μου, τις νυχτιές που περνούσαμε; Τις θυμάσαι;

Στην κούφια αϊλή της φυλακής, ή σιγαλή του όμιλα άκούγονταν λέξη προς λέξη. Ός και τότε που ή κρυφή του χαμήλωνε σαν δειλό ψιθύρισμα, εκείνη τάκουγε όλα και μεθοῦσε και λιγώνονταν από τά γιομάτα πάθος λόγια του.

Λέγε, λέγε ακόμα για τά περασμένα μας!..

Και κείνος έλεγε. Σαν κρασί, έθραζε στά λόγια του μέσα τό πάθος κι' απ' αυτό τό σκοτεινό τό κρασί της άγάπης μεθοῦσε τό πᾶν: μεθοῦσε κείνος, μεθοῦσε ή χρυσόμαλλη παρθένα, μεθοῦσε τό πολυκέφαλο θεριό πίσω απ' τό παράθυρο τάνοιχτό και μεθοῦσε πιδ πολύ από τούς άλλους. Η ζήλια τό έκαιγε και στο σκοτάδι μέσα σαν λαμπάδες άναβαν τάστραφερά του μάτια, μάτια άγριόγυατος, που παύει νανεβαίνει στην τελευταία έφοδο. Τά μάτια αυτά είναι καρφωμένα πάνω στο πρόσωπό του, πάνω στο κορμί του, κι' όταν στο προσωπάκι της άναβε ή λαγνεία, τά μάτια του θεριού άστράφτανε σαν φωτιές, άγρια, ζηλιάρικα, άχόρταγα.

Κι' ή φωνή του έρωτευμένου εξακολουθοῦσε νά λέει στην κόρη:

Θυμάσαι τά τρελλά χείδια μας; Θυμάσαι πώς σ' έπαιρνα στην άγκαλιά μου και πώς κι' οι δύο μας κατακυλούσαμε στη σκοτεινή άβυσσο του πάθους; Θυμάσαι;...

Ό, λέγε, λέγε ακόμα!..

Κι' ή κόρη τον άκουγε με κλειστά μάτια. Σύγκορη κόλλησε στο καφασωτό παραθύρι και άπλωνε τάχόρταγα χείλια της προς τό μέρος απ' όπου έρχόντανε τά φλογερά λόγια. Και φαινόταν πόσο φούσκωνε τό στήθος της και πώς τά δάχτυλά της τρέμοντας σφίγγανε τις σιδερένες βέργες του καφασιού. Τό πάθος την έκαιγε. Τά χείλια της στραβώνανε, περιμένοντας έκεινο τά μακρυνά φιλιά και τρέμανε τά λεπτά της ρουθούνια. Όλη μεθυμένη απ' τό πάθος, όλη παραδμενή στην άγάπη, άνάσαινε άπαικωτά κι' όλο κώβονταν ή ανάσα της. Ο άέρας δέν την έφτανε και έξάφνου μ' όργη άρχισε νά ξεσχίζει τά ρούχα της κι' άνοιξε τά λαϊμά της και τά στήθια της.

Φίλα με, φίλα με άγάπη μου!..

Ρίχτηκε με τά καιούμενα στήθια της πάνω στο χυρό σίδερο του καφασιού κι' άπλωνε τά χλωμά χέρια της εκεί, προς εκείνον κι' όλο της τάποκαμωμένο, έρω-

τεμένο κορμί... Ἄλλὰ μόλις τὰ χέρια της βγήκαν ἔξω ἀπ' τὸ καφάσι καὶ μείνανε ἀπλωμένα στὸν ἀέρα, σὰν χέρια ἀγάματος, τὸ πολυκέφαλο θεριὸ πίσω ἀπ' τὸ παραθύρι, τῶπιασαν τρεμοῦλες καὶ σπασμοί. Εἶδε τὸ σῶμα της, εἶδε τὰ παρθενικά στρογγυλά στήθια της, ποὺ ἀπάνω τους κόλλησε τὸ κρύο σίδερο κ' ἀναστένναξε σὰν νὰ τὸ πλήγωσαν. Ἐνας ἀστενικὸς στεναγμὸς, σὰν φωνὴ ξενιχίσματος, τάραξε γιὰ μιὰ στιγμή τὴ συγαλιὰ ποὺ βασιλεύει στὴν αὐλὴ τῆς φυλακῆς, χωρὶς νάκουστεί ἀπὸ κανέναν, χωρὶς νὰ ξυπνήσει κανέναν.

Ὡς κ' ἡ κόρη στὸ παραθύρι της δὲν τὸν ἄκουσε τὸν ἀναστεναγμὸ. Ἀκίνητη, ξεκολουθοῦσε νᾶχει τὰ χέρια της ἀπλωμένα πρὸς τὸν διαλεχτό της. Μόνον τὸ πολυκέφαλο θεριὸ ἄκουσε μονάχου τοῦ τὸν ἀναστεναγμὸ τοῦ καὶ ξύπνησε. Ξύπνησε ἀπ' τὴς ἐρωτιάτικες μαγεῖες τῆς ἀνοιξιάτικης νύχτας.

Λυσασμένο ἀπὸ τὸ πάθος, ἔπιασαν σπασμοὶ τὰ πολλά του κορμιά κ' ἀπ' ὅλα του τὰ στόματα μονομιᾶς ἔβγαλε μιὰ στριγγιά, ἀπελπιστικὰ φωνή...

Σὰν θύελλα μὲ βροντὲς καὶ σφυριγμούς, σκορπίστηκε ἡ φωνὴ αὐτὴ σ' ὅλη τὴ φυλακὴ καὶ σὰν πυροβολισμοὶ σπίασανε μέσα στὴ θύελλα τὰ πρόστυχα λόγια, οἱ θοισιές οἱ βρώμικες, γεμάτες ἀπ' τὴν ἄγρια ἀνηθικότητα τῆς φυλακῆς.

Τὰ μεθυσιμένα ἀπὸ τὴν ἡδονὴ καὶ τὴ λύσσα κορμιά, πηδοῦσαν πάνω στὴν κουραστὴ τοῦ παραθυριοῦ καὶ τρελλὰ ξεκουνοῦσαν τὸ καφάσι του, πέφτανε κάτω καὶ πάλι σηκώνονταν, καὶ πετροβολοῦσαν μὲ τὴς ἄγριες τους βροσιές τὸ παραθύρι τῆς κόρης.

Κι' ἡ ὄργη, κ' ἡ λύσσα τους δὲν εἶχε τέλος. Ἡ θύελλα αὐτὴ ἔμοιαζε, σὰν νὰ ἦρθε ἀπ' ἔξω καὶ ξεκούνησε συνθέμελα τὴ φυλακὴ. Τὸ παραθύρι τῆς κόρης ἀπὸ πολλὴν ὥρα ἔκλεισε πιά, ἀλλ' ἡ θύελλα ὀλοένα μεγάλωνε καὶ μεγάλωνε. Φανήκανε καὶ σάλλα παραθύρια ἢ κατὰδικοὶ καὶ γρήγορα ὅλη ἡ φυλακὴ τῶν ἀντρῶν οἴρλιαζε σὰν λυσασμένο θεριό, κ' ἀπλώναν τοὺς γρόθους τους πρὸς τὸ κλειστὸ παραθύρι τῆς ξανθιμαλλῆς παρθένας, ἀναθεματίζοντάς την, καὶ χύνοντάς ὅλη τὴν ὄργη καὶ τὸ μῖσος ἀπάνω της, καὶ περιχύνοντάς την μὲ ὅλα τὰ πρόστυχα τὰ λόγια, ὅσα ἤξεραν, καὶ μὲ τὰ τρομερὰ κακοῦργα σφουρίγματά τους.

Μ' ἓνα λόγο οἱ κατὰδικοὶ μεθύσαν μὲ τὴ λύσσα τους, δερνόντανε μὲ τὴς φωνές τους κ' ἡ θύελλα τοῦ ξεφρενιασμοῦ ἀπ' τὴς βροσιές καὶ τὴς σφυριγματιές, στριφογύριζε σὰν θάνατος...

Στὴν αὐλὴ ὅμως κροτοῦσαν πιά τὰ τύμπανα κ' ἀστράφτανε στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ οἱ κρότες ἀστραφτερές λόγγες...

(Ἀπὸ τὸ Ρωσικὸ)

N. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

Τότες πολεμοῦσαμε τὴν καθαρέβουσα· τώρα πολεμοῦμε τὴ μισοκαθαρέβουσα. Τότες πολεμοῦσαμε μιὰ γλώσσα ποὺ ἤθελε κάτω νὰ φανῆ τώρα πολεμοῦμε μιὰ γλώσσα ποὺ δὲ θέλει τίποτε νὰ εἶναι. Τότες πολεμοῦσαμε μιὰ γραμματικὴ ποὺ γύρεβε νὰ μᾶς φέρη πίσω ἴσα με τοῦ Ξενοφῶντα τὸ τυπικόν, τώρα πολεμοῦμε μιὰ γραμματικὴ ποὺ μήτε ὁμηρὸς λέει νὰ πάη, μήτε πίσω, παρὰ στέκεται ἀγραμμάτη στὸν ἀέρα.

Ψυχάρης

ΚΟΚΚΙΝΑ ΦΥΛΛΑ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

Σὴ θάλασσα βοῶν ἀπόψε οἱ λεῦκες,
καρδιά μου!
Σὴ γῶς καὶ θρηῆνος καὶ δαρμοῦ κνίλοματα
κι ἀτέλειωτα τῶν πόθων ψιθυρίσματα
καὶ τῶν ἀφρῶν σκορπίσματα
τῆς ἀμμουδιάς — —

Μοναξιά, καταπράσινη πατριίδα μου,
τῆς κόκκινης ἀγάπης μου πατριίδα,
καὶ τρικνημιά
τοῦ στοχασμοῦ, καὶ τῆς καρδιάς μου θρέφτρα,
μαγεῖτρα
καὶ σαγηνεύτρα!
Στὴν ἐρημιὰ σου μοῦρχεται νὰ κλάγω
σὰν τὸ παιδί:
Ἔτοι πλατιὰ
γιὰ σέβαν' ἡ καρδιά μου πλημμυρᾷ,
μὲ τέτοια ἀγάπη!

Ἀπ' τῆς λέξης τὸ ψέμα λυτρωμένος
κι ἀπ' τὴν ψεύτικη ἀλήθεια
τοῦ ἀνθρώπου,
καὶ τὴς θαρεῖες τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου
τὴς ἀλυσίδες, —
λεύτερος ἀπὸ φόβους κι ἀπὸ λπίδες, —
Μὲ τῆς ἀγάπης τὸ βαθὺ τὸ στεναγμὸ
κι ἀλαλαγμὸ, —
Πῶς χορεύει ἡ ψυχὴ μου τὸ χορὸ
τῶν κόσμων, πάνω καὶ μακριὰ ἀπ' τοὺς τόπους
κι ἀπ' τὸν καιρὸ!

Μοναξιά, καταπράσινη πατριίδα μου,
τῆς κόκκινης Ἀγάπης μου πατριίδα,
καὶ τρικνημιά, καὶ λευτεριά, κι ἀγάπη
κι ἀγάπη —
Σὴ θάλασσα βοῶν ἀπόψε οἱ λεῦκες.
Σὴ γῶς καὶ θρηῆνος καὶ δαρμοῦ κνίλοματα
κι ἀφρῶν σκορπίσματα.

ΜΥΣΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ

Μαριιάτικη μπόρα. Κι' ἀπὸ τὸ παραθύρο μου βλέπω τὴς λεῦκες νὰ κουνοῦνε φρενιασμένες ἰσοσημφοῦλά τους, στὸ ἄγριο ἀνεμοβρόχι, καὶ νὰ ἀπλώνουν τὰ κεφάλια τους καὶ πάλι νὰ τὰ σηκώνουν. Κι ὅλα τὰ δέντρα ὡς πέρα κουνοῦν τὰ κεφάλια τους. Καὶ ἡ ἀγάπη μου ἀπλώνεται ἀπὸ πάνω τους καὶ γεμίζει τὸν κῶμον ὅλο.

Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα μοῦ φαίνεται πῶς βλέπω τὸν τρομερὸ Νόμο, τὸν αἰώνιο Δεσπότη, νὰ κρέμεται μ' ἀνοιγμένα πτερά σὰν ἓνας θεόρατος ἀητός μέσα σὰ σύννεφα — ἐνῶ ἡ Κόκκινη Κυρά, ἀκουμπώντας στὸν ὄμο μου, μοῦ ψιθυρίζει λόγια βαδύτατης παρηγοριάς.

«Λεύτερη ἦταν ἡ καρδιά σου, καὶ λεύτερα τὸ λου-